

**Wat basisscholen
moeten weten
over** indicatiestelling praktijkonderwijs
en leerwagondersteunend
onderwijs in het schooljaar
2002 - 2003

OCenW

Ministerie van Onderwijs
Cultuur en Wetenschappen

Inleiding

Voorlichtingsbrochure van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over de wijze waarop leerlingen door de school voor voortgezet onderwijs geïndiceerd worden (de 'indicatiestelling') voor het praktijkonderwijs (PrO) en leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) in het schooljaar 2002-2003. Deze brochure is bestemd voor het primair onderwijs.

Waarom is de indicatiestelling van belang voor basisscholen? Wel, het gaat hierbij om leerlingen die vanuit (groep 8 van) het basisonderwijs instromen in het voortgezet onderwijs. Dat gebeurt op advies van de basisschool. De school voor voortgezet onderwijs kent de leerling op dat moment natuurlijk nog niet. Zij is echter wél verantwoordelijk voor het aanvragen van een indicatiestelling voor leerwegondersteunend onderwijs of voor praktijkonderwijs. Er is daarom een belangrijke rol weggelegd voor de basisscholen. Zij kunnen een rol spelen bij de signalering; dat kan in het kader van de advisering aan de ouders. Verder kunnen zij een deel van de voor de indicatiestelling benodigde informatie aanleveren. Het onderwijskundig rapport, dat toch al verplicht is bij het verlaten van de school, kan daarvoor goede diensten bewijzen.

De eigenlijke indicatiestelling geschiedt door de Regionale Verwijzingscommissie Voortgezet Onderwijs (RVC-VO); het gaat dus om een ándere verwijzingscommissie, met een andere rol, dan de Regionale Verwijzingscommissie Primair Onderwijs (RVC-PO).

De brochure is specifiek geschreven voor de scholen voor basisonderwijs: basisscholen en speciale scholen voor basisonderwijs. Voor scholen voor voortgezet onderwijs en voor ouders zijn afzonderlijke brochures beschikbaar.

1. Wat betekent dit voor de leerkracht in groep 8?

In groep 8 adviseert de basisschool de ouders bij de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs. Recent is de structuur van het voortgezet onderwijs gewijzigd door de invoering van het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO). Daarmee is tegelijk een nieuwe zorgstructuur ingevoerd, die bestaat uit het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs. Basisscholen, en speciale scholen voor basisonderwijs, moeten deze veranderingen natuurlijk betrekken bij hun advisering. Kan de leerling 'regulier' door naar het VMBO? Is wellicht leerwegondersteunend onderwijs aan de orde? Of moet eventueel praktijkonderwijs worden overwogen? Die vragen zijn aan de orde.

De schoolkeuze-advisering is met name een taak voor de leerkracht in groep 8. Wat betekent dat voor hem of haar?

Stap 1: signalering

Om te beginnen gaat het om signalering. De groepsleerkracht maakt in eerste instantie de afweging of een leerling wellicht in aanmerking komt voor extra zorg in het voortgezet onderwijs. In veel gevallen kan die signalering al bij de overgang naar groep 8 aan de orde zijn. De leerkracht maakt die afweging op grond van zijn of haar ervaringen met het kind in de klas en op basis van de leervorderingen (bijvoorbeeld vanuit het leerlingvolgsysteem).

Vaak is al bij de overgang naar groep 8 een eerste inschatting te maken.

Stap 2: keuze voor leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs

Is de leerling gesignaleerd voor extra zorg, dan is vervolgens de keuze voor leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs aan de orde. De omschrijving van deze beide vormen, zoals hierna in deze brochure nog te geven, zal in veel gevallen al helpen bij de afweging. Een extra hulpmiddel is te vinden in de indicatiecriteria zoals zij in de regelgeving zijn vastgelegd. Er zijn drie criteria: IQ, leerachterstand en sociaal-emotionele problematiek. In veel gevallen is op basis van de concrete criteria (die elders in de brochure worden toegelicht) vrij eenvoudig een keuze te maken. Eventueel worden daarvoor nog enkele toetsen afgenomen.

Stap 3: invullen van het onderwijskundig rapport

De volgende stap is het invullen van het onderwijskundig rapport. Daarvoor is een model beschikbaar, dat in hoofdstuk 10 is opgenomen. Het invullen van het rapport kan op zichzelf al helpen bij maken van de onder punt 2 genoemde keuzen, omdat de criteria daarbij vanzelf worden langsgelopen. Het invullen van het onderwijskundig rapport moet, met het oog op het verlaten van de school sowieso gebeuren; de Wet op het Primair Onderwijs stelt dat verplicht. Als het secuur gebeurt, scheelt dat veel werk voor de indicatiestelling. Dat is zeker ook in het belang van het kind.

Stap 4: adviesgesprek met ouders

Na het invullen van het onderwijskundig rapport is het adviesgesprek met ouders aan de orde. Uiteraard zal er vaak al eerder met de ouders zijn gesproken. Stap 3 en 4 kunnen in de praktijk omgewisseld worden of min of meer gelijk opgaan. Als de basisschool overweegt om leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs te adviseren, moet

dat natuurlijk tijdig en zorgvuldig met de ouders overlegd worden. Het is aan te bevelen om deze stap (normaliter) uiterlijk in december van het jaar te zetten. Niet alleen met het oog op de rest van de procedure, maar ook in het belang van de leerling. Ouders moeten tijdig op de hoogte zijn. Uiteraard zullen er gevallen zijn, waarbij – om allerlei redenen – pas later in het jaar blijkt dat mogelijk toch extra zorg nodig zal zijn. Omgekeerd kan natuurlijk ook nog blijken dat een gesignaleerde leerling zich vervolgens nog zo ontwikkelt dat het niet meer noodzakelijk is om stap 2 te overwegen. Daar kan en moet rekening mee gehouden worden.

Bij voorkeur wordt het adviesgesprek met de ouders in december gevoerd.

Stap 5: 'definitief' advies

Het zal in de praktijk in de meeste gevallen mogelijk zijn om in januari tot een 'definitief' advies te komen. Dat geeft ouders in de Kerstvakantie ook de tijd voor eigen afwegingen. Op die manier kan de formele procedure voor indicatiestelling tijdig van start gaan en is er ook op tijd duidelijkheid of de leerling inderdaad aangewezen is op leerwegondersteunend onderwijs dan wel toelaatbaar is tot praktijkonderwijs.

Zoals gezegd: in de meeste gevallen zal het langs deze lijnen kunnen. De procedure laat uiteraard ook latere aanmeldingen voor indicatiestelling toe.

Dus: de basisschool heeft bij de indicatiestelling voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs met name een rol waar het gaat om:

- het signaleren van leerlingen;
- het adviseren van ouders;
- het informeren van de school voor voortgezet onderwijs, via het onderwijskundig rapport.
Het aanvragen van de indicatiestelling en het daarbij aanleveren van een leerlingdossier is de verantwoordelijkheid van de school voor voortgezet onderwijs.

Deze brochure geeft achtergrondinformatie en hulpmiddelen om de basisschool te helpen bij het zetten van de zojuist genoemde stappen.

2. Wat is er veranderd in het voortgezet onderwijs?

Wat is het nieuwe beleid?

In 1999 is begonnen met de invoering van het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO) in het voortgezet onderwijs. Dat heeft geleid tot de introductie van leerwegen en tot een nieuwe zorgstructuur. We kennen nu de volgende leerwegen:

- basisberoepsgerichte leerweg;
- kaderberoepsgerichte leerweg;
- gemengde leerweg;
- theoretische leerweg.

Daarnaast zijn de bestaande voorzieningen voor ivbo, svo-lom en svo-mlk omgezet in het zogeheten leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs.

Leerwegondersteunend onderwijs is bedoeld voor die leerlingen die op zichzelf wel een regulier diploma in een van de leerwegen kunnen halen, maar niet zonder substantiële extra zorg.

Praktijkonderwijs is bedoeld voor die leerlingen die – ook met extra zorg – geen regulier diploma in een van de leerwegen kunnen halen. Deze leerlingen zijn het beste gediend met onderwijs in de eerste fase van het VO dat hen direct toe leidt naar de arbeidsmarkt.

Zie voor meer informatie over de nieuwe leerwegenstructuur:

- de brochure VMBO: voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, uitgegeven door RVU educatieve omroep te Hilversum (035-6771400);
- de brochure Kiezen in het VMBO, informatie voor ouders, uitgegeven door VMBO projectorganisatie (070-3028200, vmbo@sopo.nl);
- raadpleeg voorts de website www.vmbo.nl.

2.2 Indicatiestelling

Via indicatiestelling wordt bepaald of een leerling in aanmerking komt voor leerwegondersteunend onderwijs of voor praktijkonderwijs. Dat gaat globaal als volgt:

- de school voor voortgezet onderwijs vraagt (in overleg met de ouders) indicatiestelling aan en dient daartoe een leerlingdossier in;
- een Regionale Verwijzingscommissie voor het Voortgezet Onderwijs (RVC-VO) beoordeelt op basis van landelijke en uniforme criteria of een leerling in aanmerking komt voor praktijkonderwijs dan wel leerwegondersteunend onderwijs, en geeft vervolgens een beschikking af;
- op basis van een positieve beschikking kan de leerling dan leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs krijgen.

Voor de instroom van leerlingen vanaf 1 augustus 2002 geldt in dit verband de Regeling regionale verwijzingscommissies en zorgbudget voortgezet onderwijs 2002-2003.

3. Welke leerlingen komen in aanmerking voor indicatiestelling door de rvc-vo?

Vanuit de basisschool gezien gaat het om leerlingen die vanuit groep 8 in het basisonderwijs (of de speciale school voor basisonderwijs) doorstromen naar het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO) of praktijkonderwijs. Leerlingen uit groep 7, die al eens gedoubleerd hebben, kunnen eventueel ook in aanmerking komen. Leerlingen die doorstromen naar HAVO of VWO komen niet voor indicatiestelling in aanmerking.

Met name twee categorieën leerlingen komen in aanmerking:

- leerlingen die op zichzelf wel een VMBO-diploma zouden moeten kunnen halen, maar die een zodanige leerachterstand hebben opgelopen dat zij het zonder extra zorg op de school voor VO waarschijnlijk niet zullen redden. Die leerachterstand kan samenhangen met een benedengemiddelde intelligentie, maar kan ook het gevolg zijn van sociaal-emotionele problematiek. Denk hierbij aan de groep leerlingen die voorheen naar het IVBO ging, of naar het VSO-LOM. Dat is de doelgroep voor het leerwegondersteunend onderwijs.
- leerlingen van wie eigenlijk aangenomen moet worden dat zij niet in staat zullen zijn om enig diploma binnen de leerwegen te behalen. Dat is aan de orde als sprake is van een aanzienlijke leerachterstand in combinatie met een zwakkere intelligentie. Deze leerlingen zijn gediend met een programma dat rechtsreeks toe leidt naar de arbeidsmarkt. Dat is de doelgroep voor het praktijkonderwijs; voorheen ging deze groep leerlingen veelal naar het VSO-MLK.

Basisscholen zijn natuurlijk bij uitstek in de positie om een signalerende rol te spelen. Zij hebben immers goed zicht op het kind, met name ten aanzien van het didactische domein. In het geval van een leerachterstand kunnen zij over het algemeen ook wel een inschatting maken van mogelijke oorzaken. Daarom wordt er een beroep gedaan op het basisonderwijs bij de informatieverzameling ten behoeve van de indicatiestelling. Voor alle aanvragen is een onderwijskundig rapport van de basisschool van herkomst noodzakelijk. Basisscholen kunnen de ouders ook gericht adviseren bij de keuze voor het vervolgonderwijs, óók als daarbij een traject met extra zorg gewenst lijkt.

4. Wie vraagt indicatiestelling aan?

Alleen een school voor voortgezet onderwijs kan voor leerlingen een indicatiestelling aanvragen bij een RVC-VO.

De basisschool kan dus geen indicatiestelling aanvragen voor een kind. Zoals hiervoor al gezegd, speelt een basisschool natuurlijk wel een belangrijke rol bij het signaleren van leerachterstand en sociaal-emotionele problematiek en het adviseren daaromtrent aan het VO. Verder kan de basisschool relevante informatie beschikbaar stellen zodat de school voor VO een aanvraag voor indicatiestelling kan indienen.

5. Welke criteria zijn van toepassing?

Bij de indicatiestelling staan de volgende drie leerlingkenmerken centraal:

1. het IQ van de leerling;
2. de leerachterstand van de leerling;
3. eventuele sociaal-emotionele problematiek van de leerling.

De drie criteria moeten in samenhang gezien worden. Tabel 1 brengt de criteria in beeld.

Tabel 1. Indicatiecriteria

Indicatiecriteria			
leerling indien is geïndiceerd voor:	IQ in de bandbreedte	relatieve leerachterstand van	emotionele problematiek
praktijkonderwijs	60 tot en met 80	0,5 of meer (vergelijk DLE = 30 bij eind groep 8)	is niet tevens vereist
praktijkonderwijs of leerwegondersteuning	75 tot en met 80	0,25 of meer (vergelijk DLE = 45 bij eind groep 8)	is niet tevens vereist
leerwegondersteuning	75 tot en met 90	0,25 tot 0,5 (vergelijk DLE van 45 tot 30 bij eind groep 8)	is niet tevens vereist
leerwegondersteuning	91 tot en met 120	0,25 tot 0,5 (vergelijk DLE van 45 tot 30 bij eind groep 8)	is vereist

N.B. 1: In de IQ-bandbreedte van 75 tot en met 80 is een overlap tussen leerwegondersteunend en praktijkonderwijs mogelijk; de RVC-VO maakt bij haar beschikking die keuze, maar laat zich daarbij sterk leiden door de motivatie bij de aanvraag voor indicatiestelling.

N.B.2: Het begrip 'relatieve leerachterstand' wordt nader toegelicht in paragraaf 10.1. Om toch alvast de gedachten te bepalen is in de tabel aangegeven met welke DLE (didactische leeftijdsequivalent) deze leerachterstand vergeleken kan worden. Daarbij wordt uitgegaan van een leerling aan het eind van groep 8.

5.1 IQ

Bij het criterium IQ is een aantal bandbreedtes vastgesteld, afhankelijk van de vraag of het gaat om aanmelding voor leerwegondersteunend onderwijs of voor praktijkonderwijs. Verder zit er in de

bandbreedtes een zekere overlap (het gebied tussen 75 en 80). Daar is bewust voor gekozen omdat in die bandbreedte de grens tussen leerwegondersteunend onderwijs dan wel praktijkonderwijs niet scherp te trekken valt.

Het is dus van belang dat de school voor VO kan motiveren waarom de leerling voor leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs wordt aangemeld. Het onderwijskundig rapport van de basisschool kan daarvoor belangrijke informatie geven. Indien de basisschool beschikt over IQ-gegevens kunnen deze in het onderwijskundig rapport worden opgenomen.

5.2 Leerachterstand

Het gaat hier om de leerprestaties van de leerling op de volgende vier domeinen:

- technisch lezen;
- begrijpend lezen;
- spellen;
- inzichtelijk rekenen.

De mate van leerachterstand die vereist is, verschilt natuurlijk al naar gelang het om leerwegondersteunend of praktijkonderwijs gaat.

Over het algemeen hebben basisscholen goed zicht op de vorderingen (en dus ook op eventuele achterstanden) van hun leerlingen op de genoemde leergebieden. Veelal zal de basisschool op dit gebied voldoende informatie kunnen verschaffen voor de indicatiestelling.

De basisschool is niet verplicht om voor de indicatiestelling van leerlingen die groep 8 gaan verlaten, bepaalde toetsen af te nemen.

Wel kan in het onderwijskundig rapport de voor de indicatiestelling vereiste informatie over de leerachterstand eenvoudig worden opgenomen. Daarvoor is ook een model onderwijskundig rapport beschikbaar; zie paragraaf 10.2.

5.3 Sociaal-emotionele problematiek

De term sociaal-emotionele problematiek kan veel betreffen. In het kader van de indicatiestelling gaat het enkel om sociaal-emotionele problematiek die de leerling substantieel belemmert in zijn of haar deelname aan het leerproces. Denk daarbij met name aan:

- faalangst;
- prestatie-motivatie;

- 'emotionele instabiliteit'.

De beoordeling of daarvan sprake is, en zeker het vaststellen van de mate waarin, is niet eenvoudig. Iedereen heeft wel eens sociaal-emotionele problemen, zonder dat meteen veel extra zorg nodig is.

Of er in substantiële zin sprake is van sociaal-emotionele problematiek wordt vastgesteld door middel van persoonlijkheidsonderzoek; uitgevoerd door een deskundige.

Van de basisschool wordt uiteraard geen diagnostiek verwacht. Wel kan een basisschool in het onderwijskundig rapport verwijzen naar (vermoedens van) sociaal-emotionele problematiek of naar onderzoek dat is afgenomen. Die informatie kan een rol spelen bij de afweging om in de verdere procedure een dergelijke diagnostiek nog in te zetten.

6. Welke testen en toetsen kunnen het beste gebruikt worden?

Het is belangrijk dat er goed geïndiceerd wordt. Daarvoor zijn twee redenen:

- voorkomen moet worden dat een leerling, die eigenlijk geen extra zorg nodig heeft, toch wordt geïndiceerd. Ook het omgekeerde is niet wenselijk: dat een leerling die eigenlijk zorg nodig heeft, daarvoor niet in aanmerking komt;
- ook het feit dat er veel geld in de extra zorg gestopt wordt, vereist natuurlijk dat indicatiestelling zorgvuldig gebeurt.

Dat stelt hoge eisen aan de testen en toetsen die gebruikt worden om vast te stellen of leerlingen aan de indicatiecriteria voor LWOO/PrO voldoen. Tabel 2 bevat een lijst met geschikte instrumenten. Bij het samenstellen van het leerlingdossier mogen scholen voor voortgezet onderwijs enkel gebruik maken van instrumenten uit deze lijst.

* Basisscholen zijn niet verplicht om leerlingen te testen ten behoeve van indicatiestelling. Dat is een taak van de school voor VO. Maar wanneer een leerling op de basisschool toch getest wordt, verdient het de voorkeur om zo mogelijk instrumenten uit de onderstaande lijst te gebruiken. Dat voorkomt extra werk en – niet minder belangrijk – het voorkomt ook dat het kind nog een keer extra getoetst moet worden door de school voor VO.

Tabel 2. Lijst van te gebruiken instrumenten bij indicatiestelling LWOO/PrO

Lijst van te gebruiken instrumenten bij indicatiestelling LWOO/PrO

criterium IQ

Groninger Intelligentietest voor Voortgezet Onderwijs, GIVO, 1994

IBO Differentiatietest, 1979

Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised, WISC-R, 1986

Son-R, 5_-17, Niet-Verbale Intelligentietest, 1989

Raven Coloured Progressive Matrices, CPM, 1986

Raven Progressive Matrices, PM, 1938

Differentiatietoets Leervorderingen en Schoolloopbaan, DLS, 1998/2001

Nederlandse Differentiatie Testserie, NDT-2001

Instaptoets Voortgezet Onderwijs, IVO, 2000

criterium Sociaal-emotionele problematiek

Gedragsvragenlijst voor Kinderen, CBCL 4-18, 1990/1996,
Teacher's Report Form, TRF, 1997; Youth Self Report, YSR, 1997
Prestatie-Motivatie Test voor Kinderen, PMT-K, 1968/1983
Schoolgedrag Beoordelingslijst, SCHOBL-R, 1980/1993
Situatie Specifieke Angst Test, SSAT, 1995
School Vragen Lijst, SVL, 1983
Apeldoornse Vragenlijst, AVL, 1999

criterium Leerachterstand Technisch lezen

Tempo Test Lezen, T.T.L., Zinnen en Woorden, De Vos 1992
Brus Eén-Minuu-Test, vorm A en B, 1973/1999
AVI-toetspakket, 3e herziene versie, 1996
DMT, Drie-Minuten-Toets, Cito 1995
Toelatingstoets voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs, Cito 2001

Leerachterstand – Begrijpend lezen

Begrijpend Leestest groep 7, Aarnoutse, 1991/1996
Begrijpend Leestest groep 8, Aarnoutse, 1992/1996
Test voor het begrijpend lezen 4e leerjaar basisonderwijs, Aarnoutse, 1984 te gebruiken zijn de drie taakgerichte schooltoetsen: Hoofdgedachtetest, Bedoelingtest en Redeneertest
Toetsen Begrijpend Lezen, TBL; Cito 1995/1998
Drempelonderzoek, 2001 (onderdeel begrijpend lezen)
Schoolwijzer Begrijpend Lezen, 2000
DLE-Test Begrijpend Lezen, (in press) (Eduforce)
Electronische Tekstbegripstoets voor de Basisvorming, 2000
Toelatingstoets voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs, Cito 2001

Leerachterstand – Spellen

Niveautest Spellen, NTS, Zinnen en woorden; de Vos, 1993
Schaal Vorderingen in Spellingvaardigheid, SVS 1, 2 en 3; Cito, 1995
Drempelonderzoek, 2001 (onderdeel spellen)
Schoolwijzer Spelling, 2000
DLE-Test Spellen, 2001 (Eduforce)
Toelatingstoets voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs, Cito 2001

Leerachterstand – Rekenen

Rekenen-Wiskunde 1, 2 en 3; Cito, 1990/1998
Drempelonderzoek, 2001 (onderdeel rekenen)
DLE-Test Rekenen/Wiskunde, 2001 (Eduforce)
Toelatingstoets voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs, Cito 2001

7. Welke rol speelt de basisschool?

7.1 Signalering

Voor de basisschool is in elk geval een signalerende rol weggelegd. Basisscholen zijn, bijvoorbeeld op basis van hun leerlingvolgsysteem, in didactisch opzicht uitstekend op de hoogte van hun leerlingen. Maar ook in andere opzichten kennen basisscholen hun leerlingen goed. In het verlengde daarvan kunnen zij ouders gericht adviseren. In groep 8 gaat het dan om het advies bij de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs. Daarbij kan de basisschool aan de orde te stellen dat indicatiestelling leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs wenselijk is. De basisschool kan dit ook aan de orde stellen bij de informatieoverdracht aan de school waar een leerling wordt ingeschreven.

7.2 Onderwijskundig rapport

Basisscholen zullen over het algemeen in staat zijn de benodigde gegevens met betrekking tot de leerachterstand aan te kunnen leveren.

De wetgeving reikt een handig instrument aan om de benodigde gegevens mee aan te kunnen leveren: het onderwijskundig rapport

Scholen voor (speciaal) basisonderwijs zijn reeds wettelijk verplicht om een onderwijskundig rapport op te stellen voor iedere leerling die de school verlaat. De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) bepaalt in artikel 42 het volgende over het onderwijskundig rapport: "Over iedere leerling die de school verlaat stelt de directeur na overleg met het onderwijzend personeel ten behoeve van de ontvangende school een onderwijskundig rapport op. Afschrift van dit rapport wordt aan de ouders van de leerling verstrekt. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften omtrent dit rapport worden gegeven."

De Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) noemt het onderwijskundig rapport als één van de voorwaarden om een leerling aan te melden bij de RVC-VO voor praktijk- of leerwegondersteunend onderwijs. Dit is noodzakelijk gegeven het uitgangspunt dat de RVC-VO in principe enkel op basis van dossier tot een beoordeling komt en dus zelf geen onderzoek verricht.

N.B. Omdat in het onderwijskundig rapport vertrouwelijke gegevens zijn opgenomen, is de Wet Bescherming Persoonsgegevens van toepassing. De ouders/verzorgers ontvangen daarom een afschrift van het rapport. Ook schrijft de Wet op het Primair Onderwijs voor dat de ouders een afschrift moeten krijgen van het

onderwijskundig rapport dat ten behoeve van de ontvangende school is opgesteld (WPO, artikel 42).

Om te waarborgen dat de benodigde gegevens ook inderdaad via het onderwijskundig rapport beschikbaar komen, is een model onderwijskundig rapport ontwikkeld. Aan de hand van dat model kunnen basisscholen eenvoudig de gegevens invullen. Dit model onderwijskundig rapport is opgenomen als bijlage 10.2. Het is ook als bestand te downloaden en daardoor meteen geschikt om te vermenigvuldigen – ook voor digitale invulling: www.vmbo.nl.

7.3 'Warme' overdracht

In het denken over de aansluiting tussen basis en voortgezet onderwijs wordt de laatste tijd het belang van een zogeheten warme overdracht steeds meer onderkend. Aan de ene kant is er de 'koude overdracht' waarin de vereiste dossiergegevens en onderwijskundige rapporten netjes worden overgedragen – echter: papieren leerlingen komen maar moeilijk tot leven.

Voor de indicatiestelling op zichzelf kan men met een 'koude overdracht' volstaan. Als de relevante gegevens op een juiste manier worden aangeleverd, is dat zonder meer bevorderlijk voor een vlot verloop van de indicatiestelling.

Het is echter te hopen dat de contacten tussen basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs meer betekenis hebben en gaan krijgen. Daarbij kunnen de samenwerkingsverbanden die in beide sectoren van onderwijs bestaan, een rol spelen. In dat verband is ook een goede communicatie tussen de RVC-VO en de PCL van het samenwerkingsverband WSNS van belang.

De meeste winst lijkt echter te verwachten als men er van beide kanten in slaagt om adaptief onderwijs te geven, en wel zó dat de overstap naar het voortgezet onderwijs geen 'breuk' meer is, maar een doorlopend proces. Dat kan alleen als er over en weer meer contact is.

8. Welke procedure wordt gevolgd?

Tabel 3 geeft een overzicht van de hele procedure. De verschillende stappen in de procedure worden kort aangegeven, waarbij telkens wordt aangegeven wat daarbij door de basisschool en door de school voor VO gedaan wordt.

Tabel 3. Procedure indicatiestelling LWOO en PrO in stappen

Procedure indicatiestelling LWOO en PrO in stappen

Wat?	wie? de basisschool/ speciale school voor basisonderwijs	wie? de school voor VO	toelichting
Signalering	signaleert welke leerlingen mogelijk in aanmerking komen voor indicatiestelling, bij voorkeur ook in overleg met de ouders		bij voorkeur bestaat daarover rond de Kerst in groep 8 duidelijkheid
		bepaalt voor welke leerlingen indicatiestelling wordt aangevraagd	dit gebeurt zo spoedig mogelijk na inschrijving vanuit het basisonderwijs bij de school
Dossiervorming	levert op verzoek van ouders c.q. de school voor VO een onderwijskundig rapport conform art 42 WPO aan	de school voor VO stelt het vereiste leerling-dossier samen, waarbij gebruik gemaakt wordt van een door de basisschool aangeleverd onderwijskundig rapport	bij voorkeur is het onderwijskundig rapport in januari beschikbaar
Aanvraag indicatiestelling		dient een formele aanvraag tot indicatiestelling in en overlegt daarbij ook de achterliggende dossiergegevens	

		zendt een afschrift van de aanvraag aan de ouders	
Indicatiestelling door de RVC-VO, leidend tot een beschikking			deze verloopt via een aantal stappen en op basis van landelijke criteria; voor de basisschool is dat minder relevant
Informereren van ouders over de beschikking		stuurt de ouders een afschrift van de beschikking	
		in het geval van een positieve beschikking voor leerwegondersteunend onderwijs stelt de school in overleg met de ouders en de leerling een individueel handelingsplan op	het onderwijskundig rapport van de basisschool kan hier veel nut hebben
Eventueel beroep en bezwaar		kan bezwaar en beroep overwegen bij een negatieve beschikking, conform de regelingen en termijnen van de Algemene Wet Bestuursrecht	
Sluiten dossiers			de RVC legt gegevens vast (o.a. voor landelijke monitoring) en zendt alle ontvangen bescheiden terug naar het bevoegd gezag dat de aanvraag heeft ingediend

Toelichting: De gearceerde delen van de procedure hebben betrekking op fasen waarin de basisschool een rol speelt.

9. Wat is de plaats van de ouders?

De ouders hebben uiteraard een belangrijke plaats in het hele proces. Om te beginnen dienen ouders nadrukkelijk betrokken te worden bij de aanvraag tot indicatiestelling. Dat kan al op de basisschool beginnen. De basisschool heeft weliswaar geen directe verantwoordelijkheid voor de indicatiestelling, maar heeft natuurlijk wel een verantwoordelijkheid om ouders tijdig in te lichten als het vermoeden bestaat dat het kind bij de overstap naar het voortgezet onderwijs misschien aangewezen zal zijn op leerwegondersteunend onderwijs of op praktijkonderwijs.

De beslissing om tot aanvraag voor indicatiestelling over te gaan, wordt vervolgens door de school voor VO in overleg met de ouders genomen. De ouders ontvangen een kopie van de aanvraag en zij worden schriftelijk door de school op de hoogte gesteld van de beschikking van de RVC-VO.

Een school voor VO kan geen indicatiestelling aanvragen buiten de ouders om.

In bepaalde gevallen kan de RVC-VO de ouders ook nog horen, alvorens zij een beschikking afgeeft.

Is er eenmaal een positieve indicatie voor leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs, dan moet de school voor VO de ouders betrekken bij het opstellen van een handelingsplan. Het onderwijskundig rapport van de basisschool kan daarvoor belangrijke aanknopingspunten bieden.

De afgelopen jaren is de procedure van indicatiestelling beproefd. Het is daarbij voorgekomen dat leerlingen geïndiceerd werden voor leerwegondersteunend onderwijs zonder dat dit voorafgaand door de basisschool als een mogelijkheid aan de ouders was aangegeven. Uiteraard kan een basisschool niet alles voorzien. Maar als een basisschool, op basis van kennis van het kind en van de criteria (met name op het gebied van leerachterstand) kan signaleren, dan moet zij dat doen. Zeker nu de regelgeving de school voor VO niet alleen extra middelen geeft, maar ook verplicht om met de ouders tot een handelingsplan te komen is dat van groot belang. De kans dat deze leerlingen op deze manier in staat gesteld worden een diploma te halen, wordt immers duidelijk vergroot – en dat belang behoort zwaar te wegen.

10. Wat kunt u nalezen? Bijlage

Bij deze voorlichtingsbrochure hoort een losse bijlage. Hierin is het model onderwijskundig rapport opgenomen.